

N°. 51.

Birmdeenâ 18. (30.) Dezember

1867.

Rahditajs.

Celchsemmes sinnaš. No Rihgas: Lillumu peelikumi.
 Ahrsemmes sinnaš. No Wahsemmes: Daschadas sinnaš.
 No Stalias: Rubpes un kibeles Rohmas dehl. Wehl no Stalias:
 Neapeles dumpineeki. No Franzijas: Bar Nefskā Judduschu kapatalu.
 No Englandes: Pahre Fehneescheem un Abissiniju. Wehl no Englan-
 des: Pahre to pohstu Indijas fallas. No Kopenhagenes: Sallu pah-
 dohschana. No Turku semmes: Pahre Randiju. No Greeku semmes:
 Kehnina pahruahlschana. — No Meranes: Regaidita seema.
 Jannalabs sinnaš.
 Pahre lohru barribu. Sumarija atebildinaschanohe. Kreemu meera-
 keefneess. Kelezes sewi no sweschineela peewiltrees. Garri mairi,
 ihs padohms. Anoles sinnaš. Sluddinaschanas.

Celchsemmes sinnaš.

No Rihgas. Widsemmes gubernijas waldischana issluddinajuse peelikumus pee teem pehrnâ gaddâ dohteem pagasta likumeem. Peelikk. pee § 6. „Teem mahju dsimtgruntneekem un rentineekem no tabdahm mahjahm, sam jadohd wiffadas pagasta dohschanas un klausibas, teel libdfigi turreti lâ pee pagasta peederrigi grunts turretaji, tee mahju dsimt-gruntneeki un rentineeki, kas irr muischas semmes dalkâ; bet ar schahdahm ihpaschahm sinnaahm: 1) kad teem rentineekem irr kontraktes us ilgakeem gaddeem, wiffmasal us 6 gaddeem; 2) kad muischas un pagasta waldischanas sawâ starpâ labprahtigi falihguschas, la tâ warr notift. Pee schahdahm falihguschanahm pehz pag. likk. § 11 a un k pagasta weeneeku pullam tē ta darrischana un ta pehz pag. likk. § 13 ta nolihguschana ja eerafsta protokoles schonbru-grahmatâ. Pagasta wezzakajam peenablahs sinnu laist usrauga-teesai un semmes-polizejai pahre to zaur scho nolihguschanu isdarritu pagasta-aprinka pahrzelschana.“ — Peelikkums pee § 8, peelikk. 2 un pee eeweschanas preelchrafftstu § 6. „Tee us muischas semmi buhdami mahju dsimtgruntneeki un rentineeki

leekami ihpaschâ schkirrâ jeb klasse, kad winni teem gruntneekem un rentineekem, kas us klausibas semmes, irr peelihdsinati un tadeht tee pagasta ruffos ja-eerafsta pee teem pagasta beedreem, kas gruntneeki un kur tam strehkim wirsrafftis: „Muischas semmes mahju gruntneeki un rentineeki.“ — Geweschanas preelchrafftstu § 8 pahrtaishtis tâ, ka pagasta rullis par pagasta beedru skaitli un buhschanahm latrâ gaddâ pehz Turgeem japahrluhfo.

Ahrsemmes sinnaš.

No Wahsemmes. Id nelas dauds wehrâ leekams naw lo stabsticht, jo seemeta beedribas walstehm wehl deesgan darba paschahm ar sewi, kamehr nogruntsees un jauno buhschana eeweddihš. Pa Wahsemmes deenwiddus walstehm Franzuschu wehtneeki darbojotees laudihm eestabsticht, lai ne-eedohdahs seemetneeku beedribâ, kur tahm nebuhschoht labbi. Tad wehl, tapehz, ka schahs walstes irr kattolistas, tee grihbhoht eestabsticht, la Franzija effoht wiffu kat-totu aistahwetaja un apfargataja. — Ar teem wal-dineekem, kurru walstes pehz pabeigta tarra ar Bruschu walsti saweenotas, arr jau irr noderreta ta at-makfa, kas teem zittreisejeem wal-dineekem un winnu familijahm isdohs pilnigu pahrtikschanu us wiffahm winnu nahlamahm deenahm. Grubtaka notaisichana un faderreschana bija ar Hannoveres kehniaw Georgi, kas nelo zittu, la til sawu walsti pagebreja atpallat. Bruschu waldischana sinnadama, la winnam wehl nelad newarrehš ustizzeht, wiffus tohs naudas papirus un skaidru naudu paturrejuse sawâ warrâ, ar to sinnu, la tai naudai japaleel Bruschu walstei par eemantojamu tad, kad kehniaw Georgis, moi lahds winna mantineeks lahdu reis atkal zeltohs

lahjäs un raudsfitu Prubfcheem to walfti woi kahdu dattu no tahs atraut. Tee behgti, kas no Hanno-weres walstes wai nu tehnam libds, woi no re-krubfchu buhfschanas atraudamees, flehpufchees Schweizös, luhgufchees, lai wianneem pakauj pahrnahft fawä tehwiſchä. Waldfchana tad teem, kas zittu nefahdu grehtu naw padarrijufchi, wehlejuſe pahrnahft bes kahda ſohda, tilween, la teem fawi aistaweti deenesta gaddi ſalbatu kahrtä jaisdeen.

No Italijas. Ko tad nu wehl no Italijas warr ſtabſticht? Iſhti ſalkoht, nelo jaunu; jo tä rah-dahs, itt la wiſſeem buhtu peetruhjis padohms, ko nu darriht, kad tal lä tiftu pee ſawa mehrka. Staleefchi ſkreeſchus ſkrehjuſchi us Rohmu, to gribbedami ahtri panemt, bet tee ſafohdami Franzuſchi no ſawahm bajonetehm tahdu augſtu ſehtu aptaiſijufchi aplahrt, la nefa newarr tiſt pahri. Ko nu darriht, woi ar Franzuſcheem eet ſpehlös? Ne, til taht Italiya ſew neustizjähs wis, la warrehs Franzuſcheem atturretees pretti, lai gan labprahft tohs pehrtu lä ſunau; jo Franzuſchi ween winneem irr zekä, la neteef pee ſawa mehrka. Tad nu taggad paſchi til ween ſtribdahs ſawä ſtarpä un gudro, lä warretu Rohmu ſawä rohkä dabhuht, bes kahda larra. Tad atkal zits zittam frauſ to wainu wirſä, la Garibaldi us Rohmu tiſchi laiduſchi, kas padarrijis, la Franzuſchi atkal at-nahluſchi Italiya, no furrenes tohs til lehti nedab-buſchoht ahträ. To tal arr ſtaidri reds, la bes larra lehnä garrä ween, ilgi warroht us Rohmu gaidiht; jo pahweſts us nefahdu faderreſchannu un jaunu ee-taiſiſchannu ne-eelaiſchotees, bet wiſſu gribboht patur-reht tä, lä tas jau preeſch dascheem gaddu ſim-teem bijis. Bet winnu taggadejs miniſteru preſi-dente Menabrea arr ne-effoht tas wihrs, kas ko labbu warreſchoht isdarriht; tas effoht bailigs ſakkis, kas wehl gribboht palikt pee tahs ſafohditas nelai-migas Septembra norunnas, ko Franzuſchi paſchi jau apgahjuſchi un t. pr. (Saunakahs ſinnas ſtabſta, la Menabrea ar ſaweem beedreem no ammata ef-foht atteizees. Kehniſch tad effoht to lungu Du-rando Menabreas weeta eezehlis un tam usdewis, ſawus zittus beedrus ſarandſiht.) — Staleefchi to ween dſeed, la pahweſtu winni zeenijohht, bet to keh-nina pahweſtu eenihdoht. La jau effoht pawiffam aplama waldfchana, fur garrigi wihi ween pee wiſ-feem laizigeem ammateem. Rohmä effoht libds 6000 gar-rigi wihi, lam naw brihw prezzetees, ſtarp teem wiſs-maſal 2000 jauni zilweti. Staleefchi ſawäs duſmäs us pahweſtu taggad wiſſu no ta isdaudſina, ko zittäs reiſes, lä kattoki, gan wis neispaudetü. Tee ismeklejuſchi wezzu wezzohs rakſtus, ko jau agrakös laikös gudri wihi pah pahweſta nepareiju waldfchannu ſarakſtijufchi un laiſch klaijumä. Tä 12tä gadduſimteni kahds fweh-tais Bernardus prett pahweſta laizigu warru effoht tä rakſtijis: „Pahwils ſalka: Neweenam no teem, kas Deewam kalpo, nebuhs eejauktees paſauligäs dar-riſchannäs. Paſaules kehniini un leeklungi irr tee

ſohgi pahr tahm neleetigahm paſaules buhfschanahm. Kapeh; tad juhs ſpeeschatees eefſchä tahdä walſte, kas naw juhſu? Kapeh; kahrojeet plaut no tahdas druwas, kas naw juhſu druwa? Tas nepeeklahjähs un irr jums par taunu, ar ſchahbahm leetahm dar-botees, tapeh; la jums ar wehrtigakahm buhfschanahm jadarbojahs . . . Kur gan warrat parahbiht, la apu-ſtuti arr kahdu reiſ zilwetus teefajuſchi, woi rohbe-ſchas eerahdijufchi, jeb walstes isdallijufchi? Es us-eemu, la apuſtuti gan tiſluſchi teefati, bet ne to, la winni kahdu buhtu teefajuſchi . . . Juhſu warra tik irr pahr grehkeem, bet ne pahr walſtehm. Bit es ſinnu, tad ſw. apuſtuls Pehters, la weetneeks tu effi, naw wis gehrbees ar ſiſſchu drahnahm, naw apkrahwees ar ſeltu un dahргеem atminneem, naw wis lizees ſewi tä weſt un waddiht no til dauds fargeem un pilſfullaineem. No ta wiſſa redſams, la tu ne-effi wis Pehtera, bet keiſera Konſtantina weetneeks . . . Kapeh; tu wehl darbojees ar ſohbenu kad taws Kungs tew tal pawehlejis, lai to eebah; maſte? un t. pr.“ — Tä nu wehl arr daschi zitti rakſta un peerahda, la pahweſta laiziga waldfchana nefa nefaderrotees ar winna garrigu gohda-kahrtu. Bet ko tas wiſs libds peerahdiht! Agrak wiſch to warru jau no ſawahm rohlahm neislaidihs, lamehr tad, kad peenahs tas laiks, kad tas lungu Kungs pats ſazjähs: „Libds ſchejen un newairs tahlat!“ Ko nu Staleefchi wehl darrihs, to redſehs, kad tee jaunee miniſteru buhs eewehleti. Ka konſerENZE tiſt turreta, to taggad jo maſ warr zerreht.

Wehl no Italias. Neapeles walſts dumpi-neeku komiteja arr pazehlufehs kahjäs, wehl reiſ gribbedama gabdaht, lai kehniſch Franzis II. dab-butu atpalkat ſawu ſudduſchu walſti. Schi komiteja wiſſas zittas Giropas waldfchannas luhds palihgä, la abbas Sizilijas walſtes atkal warretu ſaweenohht ſem ta ihſta kehniina zeptera. Wiſſi gohda-kaudis winnam palihdſeſchoht ſawai kalpinatai un noſpeeftai tehwu ſemmei laimi un labklahſchanohs atkal atdoht. Wiſch wiſſai Giropai parahdiſchoht, kahdä pohſtä taggad ta ſemme effoht. Weſſelas pilſſehtas ispoſ-ſtitas un nodedſinatas, 7000 kas leeguſchees dee-neht warrmahlam un 2000 birgeri tiſluſchi noſchauti, 5000 paſchi no ſemmes aigahjuſchi, dauds gohda-wihri no ſemmes isdſiht; wiſſi zeetumi effoht pahrpilditi, la ir kloſteri bijufchi par zeetumeem japahr-taiſa . . . La effoht ta laime, ko jauna waldf-chana winneem atneſſuſe. Kaudis effoht pohſtiti, walſts un baſnizu mantas iſſchkehrdetas, tuhſtoſcheem muhki un nonnas us eelas iſſweeſti un — ihſi ſalkoht, wehrgeem nellahjotees ſlittati, lä teem 9 mil-lioneem kauſchu, kas peh; palihga brehzohht. To newarroht ilgati pazeeft un tadeht winni luhdſohht, lai zittas waldfchannas nah; palihgä atſwabbinantees u. t. pr. Ko tahda welta neleetiga gaudofchana palihds!

No Franzijas. Pariſſe kahdu deen' ſapulze-juſchees lohpä tee kaudis, lam rohkä tee Melſſitas

naudas papibri, — kas taggad nekur negeld tapeh, ka Meksikas keisera waldischana beigta. 5000 wihri effoht bijuschu kohpā un par preekschneeku teem bijis lahds senators. Tas sawā runnā teizis, ka 800,000 Franzijas birgeri pagebroht no taisnas un apgaismotas waldischanas palihgu, ka winnu labbums ne-aiseetu wissai pohstā. Pa teem gaddem 1864 lihds 65 effoht pa trim reisehm nauda preeksch Meksikas leeneta un fanesti 29 millioni 517 tuhstoschi 121 franki. Bittabi wiini Meksikā nelad netikuschu uswarreti, winnu karra-spehla flawa effoht bes wainas palikkuse, tadeht arri newarroht to kaptali saudeht, to tur paleenejuschi, jo tas buhtu dascham Franzusim par tihru pohstu. — Tad nu tee nospreeduschu no sawa pulla kommissiju eezelt, kas lai eet pee waldischanas moi pee pascha keisera, luhgt, ka lai taisniba winneem teel isdohta, ka tee sawu naudu warroht atpakkat dabbuht. — Kas winneem to dohs!

Engländeeschu sinnaš stahsta, ka Franzijas waldischana tahs sinnaš, to dabbujoht no Italias, kur kauschu wehstneeki un ministeri til drohschi runna, — turroht par draudeschanahm, no ka warroht karschs iszeltees. Tadeht Franzijas waldischana sawus karra-kuggus Tulonē un Marseljē leeloht gattawus turreht, ka waijadšibas brihdi peežas divisiones karra-wihru warretu aissuhtit us Tschiwitta-Wekku. — Leelgabbalu fabriki ar leelgabbalu taišichanu effoht apstahjuschees un til taisoht tahs jaunmohdes flintes ween, 400 gabbalus par deenu.

No Englandes. Paher Englandscheem to warram fazzit, ka teem taggad diwas leelas ruhpes jeb behdas us kalla. Pirmahs irr Tschneeschu dumpoſchanahs un ohtras tas karsch ar Abissineeschem. Tschneeschu taggad trakko waldischanai pretti tā, itt tā pats wels tohs dihditu. Tee taggad waldischanai par spihiti daschahm mahjahm peeleeloht ugguni tahs nodedsinahht jeb ar bisſahlehm pohsta eblas. Ka tas naw kristigu kauschu, bet til wella beedru darbs, to katris warr saprast. Gan tee kluffam sawu besdeewibu pastrahda, gan arri fleppeni rakstus peesuhtidami draude ar dedsinaschanu un sleklamibu. Bes ta leela nedarba, to tee Klerkenwallē pee ta zeetuma namma isprohwejuschi, wehl daschās zittās weetas arr tee ar ugguni isdarbojusches ſlabdi darriht. Jau tas pats weens nedarbs dauds zilwekeem behdas un pohstu fataiſijis, kur zitteem zilwekeem ar dahwanahm ja-eet palihgā. No teem grehta darri-tajeem gan dohma kahdus jau sakehruschu, bet wehl ihsti newarr sinnaht, moi buhs tee rikteege, — til tahht wehl ne-effoht ismeklehts. Bet kad arween no daschahm puffedm bailigas sinnaš nahja, ka tur un tur ugguns bijis peelikts un ka Tschneeschu ar draudeschanas raksteem ſohljusches tur un tur uskrist, tad waldischana usaizinaja birgerus, kam patihl, lai eedohdahs polizei-salbatu deenestā; un reds, laudis to nemas par taunu neturreja, bet leelōs pullōs no wiffadahm kauschu lahrtahm ſchahdu deenestu us-

nehma. — Paher to karra-pulku, kas us Abissiniju eedams, nahht daschadas sinnaš, kas waldischanai nelahdu preeku newarr darriht. Teem gaddijuschahs preekschā semmes, kur leels uhdens hads un kur tadeht ſirgeem leela ſehrga usgahjuse, ka dauds to apſprahguschu. Winneem jaetoht zaur daschadeem apgabbaleem, kur daschās weetas zilweli eijoht tā apgehrbti, ka Adama laika, prohti, kaili. — Siblas prezēs nemas ne-effoht par naudu pehrkamas, bet tahs eemainoht prett zittahm prezehm; tikkai lohpus ar dahdereem makſajoht. No mahzibas pee teem laudihm ne-effoht ne sinnaš. Meddijamu lohpu effoht papilnam. Bet arri tſchubſkas un ſlorpijoni netruhſtoht un eewellotees teltis, un tohs ir ſem gultahm atrohdoht. Bes brunnahm ahrypūs leghera nemas newarroht parahditees, jo effoht tur tahdi meſcha laudis arr, kas ka ſleklamawas paſleppen uskriht. No Indijas wehl arween zittus karra-pulkus teem pirmeeem pakkat ſuhta un daschadus laudis, kas pee kalpoſchanas waijadšigi legherōs. Jaunalahs sinnaš stahsta, ka kchniſch Teodors no ſaweem wezzeem eenaidneekeem ſpaidihts, arween wehl tāpat trakkojoht pohstidams un kaubams. Dauds wiina kaimini draudsejotees ar Englandscheem un teem ſneedoht wiffadas waijadšibas. Nupat tee jau effoht aishnahluschu tahdā widdū, kur uhdens papilnam un gais arri dauds weffeligats. Kad ar Teodora karra-spehlu fatikſees, to wehl nesinn.

Wehl no Englandes. Taggad jo wairaf sinnaš ſanaht lohpa paher to pohstu, to aulās un semmes-trihzeschanas padarrijuschas Amerikas fallās. Paher to pohstu, kas Toomas fallai usgahjuse, jau agraf effam dſirdejuschi, ka tur mahjas ſagahstas un uhdens pluhdi usbrulluschu; taggad wehl arween tur itdeenas 20 lihds 30 reis ſemme notrihzoht un allasch kahdu ſlahdi padarroht pee pilſſehtas nammeem. Leela dalla eedſchwotaju isbehguse us kalneem un wiſſi darbi ſtahwoht meera. Tadeht lohpmanni jau effoht nospreeduschu, te sawu darriſchanu islihdſinahht un tad no tahs fallas pawiffam aiseet prohjam. — To paschu raksta no Portoriko un Tſhlippihnu fallahm, ka arri tur aulās un pluhdi leetu pohstu darrijuschu. Portoriko fallā 158 un Tſhlippinū fallās 595 zilweli gallu dabbujuschu. Tāpat arr Indijā zaur wehtrahm leela ſlahde notikkuse un tur — lai warretu laudis no galleja pohsta glahbt — teeloht miblestibas dahwanas ſalaffitas.

No Kopenhagenes. Dahau awiſes iſſludbina sawas waldischanas pawehleſchanu, zaur kuru wiinu ministeru presidente Dahau Walfara Indijas (Amerikas) fallu eedſchwotajeem ſinnamu darra, ka tahs fallas pahrdohdas Seemet-Amerikas brihw-walſtehm. Gedſchwotajeem teel palauts darriht pehz paschu patikſchanas, moi tur palikt jeb aiseet un sawu peederrumu bes kahdahm nodohſchanahm pahrdohht. Diwi gaddus teem brihw apdohmatees, moi grihb

palitt Dahau jeb Amerikas birgeri, — speeschana nebuhschoht nelahda leeta.

No Turku semmes. Turku sultans, ta agraf, ta taggad arween, zittu Giropas waldineeku padohmus nelahdus nepeenem un tadeht schobrihd' nefe ihsti nesinnam, ta tur isjuls. Kandeefchi nepadodahs un no ohtras puffes Moldawas walstes arween wairaf brihwibas pagehr un ildeenas plaschaki eetaifahs sawa warrâ un spehta, ta, ka isdewigâ brihdi us sultana warrehs fazziht: „Mums tahda lakla-kunga wairs newaijaga, mehs paschi prohtam un spehjam pahr fewi waldihht. Ja ne-essi ta meerâ, tad nahz spehtotees!“ — Taggad awises stabsta, ka 23schâ Nowemberi Kandijâ, Kaneas pilssehta ohtrereif atkal padohmu turrejuschi sapulzete weetneeki no muamedaneeschu un kristitu kauschu puffes un tee farakstijuschi grahmatu, fur no sultana Kandeefcheem par labbu isluhsahs, lai waldischana 1) nodohschanas atlaisch us wairaf gaddeem; 2) lai palihdsibu dohd nespehjneekem, kas paschi nejauda sawas is-pohstitas ehlas atkal ustaisiht; 3) lai pahrrauga un pahrtaisa nodohschanu likkumus; 4) lai Kandijas ohstu istaisa dsikkalu un 5) lai nozell to nodohschanu, kas lihds schim teem bij jamaksa par atswabbinschanu no farra-deenesta. Aeelwesirs effoht apshljis pahr to gahdabt, ka lai schee labbumi winneem teekoht nowehleti. 9tâ Dezemberi ministeru teefa Konstantinopel pahr to spredufchs, un 11tâ no spredufe, wiffas 5 praffischanas nowehleht. — Tadeht ka labbiba Turkos arri dahrga, sultans us 3 mehnescheem munitu atlaidis labbibai, to no ahrsemes eewedd.

No Greeku semmes. Atehneefchi pahr sawa jauna tehneefcha pahra pahrnahlschanu raksta ta: Behz garras ilgofchanahs un gaidischanas muhsu jerriba tai 12tâ (24tâ) Nowember deenâ tikla peepildita. Saunais Greeku tehneefsch, kas astonus mehneschus sweschumâ mittis, pahrnahza ar sawu jauno tehneefeni Atehne. Jau preefsch pufschdeenas luggis „Hellas“, kas to jaunu tehneefschu pahri pa juhru waddija, bija redsams un leelgabbalu ruhlschana winnu atnahlschanu pasluddinaja Atehnes un Pireus pilssehtahm. Ministeri dewahs tublin turpu un us fugga tehnius fanehma. Us semmi islahp-johht atkal zitti augsti lungi winnus fanehma un leels pulks kauschu pawaddija us Atehni, fur gohdawahrte teem bij preefschâ. Pirmais gahjums bijis us basnizu, fur 7 bislapi winnus fanehmusch. Bet to jau nemaf newarroht isteikt, ar lahdu gawileschanu un preeku laudis winnus fanehmusch. Greeki no schahs deenas zerrejohht leelu laimi us preefschdeenam. Laiks to deen' bijis jauks un winni trihs deenas fwinnejuschi schohs pahrnahlschanas swehtlus.

No Meranes, Eihrole, Eihstreiku walste. Merane irr jaukâ weeta, fur mihligs gais un gandrihs nelahda seema. Tadeht te dauds sweschineeki pee-

mahjo, kas moi pa seemu te nomettahs dsihwoht, jeb ahrstejahs wihna-tekharu bahde. — No schahs jaukas weetas raksta, ka tur taggad tahda seema effoht usbrukkuse, lahdu nelad nepeenem tur redsejuschi. Bijuse leela sneega wehtra un sneegs safallis taggad labbi dsitsch effoht us eelahrn. Sweschineeki, kas te nahlfuschi, zerredami bes seemas pahrdshwoht, effoht tohti behdigi un famiffusch.

Jannakohs sirtas.

No Pinnu semmes. Preefsch Pinnu semmes baddu mirrejeem atfubtiti no Pehterburgas Englischu draudses 800 rubli un no Hamburgas un Bremen 6000 Pinnu mahrlas.

No Florenzes. Parlamentê wezs ministeru presidente Natassis neganti sibru runnu turreja prett Franzju un winnas ministerus nolammoja par melkuteem.

No Englandes. Warrintaunê 4 strahdneeki, starp turreem weens Zehneets, gribbeja gaisa spert wiffu to gahses fabriki, fur tee strahdaja; labbi, ka laika peenahza un winnu nodohmu isnihzinaja.

No Abissinias. Aehnisch Teodors Debra pilssehtu ar uggani nodedsinajis. Englandseschu farra-spehls jau us rohbeschahm un drihs eefahlschoht darbu.

Par lohpu barribu.

Zaur to, ka schogadd' lohpu barriba irr palnappa un labs feens pawiffam mas, fainneekem un lohpu turretajeem drihs warr behdas usnahht, moi kreetni zaur wahjibahm, kas zaur fliktu barribu warr ahtri isjeltees, jeb arri zaur to, ka pawiffam barriba peetrubht. Tad nu steidsamees pee laika lohpu turretajeem padohmu doht, ta trubkuma laika jadarra. Schis padohms irr lehti isteikts un weegli isdarrams, prohteet, ar eljes rauscheem warreet sawu lohpinus pareisi usturreht un arri barribu pawilzinahht. Par eljes rauscheem jau reisahm effam runnajaschi, tadeht tee jau pasihstami. Te tiklai tohs usteikdami fakkam, ka, kad weenam lelam lohpanam 2 mahzinas par deenu dohd, winsch dauds spehzigals un gluddens spalwâ turresees. Bet slauzamas gohwis dohd wairaf un arri trefnaku peenu, ne ta tad, kad tahs ar kljahm teel barrotas. Saunakas isprohweschanas peerahda, ka aitas ar eljes rauscheem barrotas labbi meesas turrotees un arri wairaf willu neffoht ne ta pee zittas barribas. — Dalters Emil Wolffs, Hohenheimes pilssehta, kas ar lohpu barroschanu tohti dauds irr darbojees un par winnu barribu irr dauds prohwejis un dibbinajis, mahza, ka gohwim us 1000 mahrz. dsihwaswarra warr par deenu 1½ lihds 3 mahrz. doht un barrojameem lohpeem us 1000 mahrz. dsihwaswarra warr doht 2 lihds 5 mahrz. eljes rauschus. Aitahm us 1000 mahzinahm dsihwa swarra teel 1 lihds 3 mahrz. rauschi dohti un barrojameem wepreem dohd us 1000 mahrz. dsihwa swarra 10 mahrz. eljes rauschus. Arri pee tekku dsirdinaschanas mahza linnu-sehflu eljes rauschus klapt nemt, ihpaschi kad scheem sahlf peenu atraut; un tad darra ta: if pahr 2 jeb 3 deenahm atrauji 1 mahrz. peena un dohdi turpretti 3 lohthes linnu-sehflu rauschu miltus, 10 lihds

12 nedelas wezzam teffam warri par deenu wesselu mahrzinu doht. Tur, tur lohpi teel ar brahgu dsir-
dinati, winni irr pawiffam ta rittiga barribas mai-
fijuma dehl, waijadfigi.

Kad nu kahds praffa: la tas warr buht, la eljes
rauscheem pee barroschanas irr kahds spehls? tad to
wiffu-weeglafi peerahda schahda wihse: Dabbas leetu
dibbinataji un mahziti semmes fainneefi, la: Schweiz-
zer, Koppe, Andre, Zeller, Pabst un Bekherlin, irr
to aprehkinajuschi, la 100 mahrz. wiffulabbaka ah-
bolina seena irr barribas wehrtê libdsigas 45 mahr-
zinahm linnu-sehllu rauscheem jeb 52 mahrz. rapschu
rauscheem, jeb 40 mahrz. rudseem jeb 45 mahrz. mee-
scheem jeb 50 mahrz. aufahm jeb 200 mahrz. kar-
tuppekeem jeb 300 mahrz. rahzeneem jeb 300 mahrz.
rudsu salmeem, jeb 200 mahrz. meeschu un ausu
falmeem.

Tad nu pebz schihß aprehkinaschanas warr ifkats
redseht, zil leels irr winna barribas spehls, jo linnu-
sehllu rauschu barribas wehrtiba irr rudsu barribas
wehrtibai gandriß libdsiga. Te nu wehl peeminnam,
la tohs no linnu-sehllahm speestus rauschus fauz
par linnu-sehllu rauscheem (Leinkuchen) un tohs if
rapschu sehllahm speestus fauz par rapschu rauscheem
(Rapskuchen). Bet la to jau redsejam, irr tee rap-
schu rauschi dauds flittaki preelsch barroschanas un
tadeht arri dauds lehtaki.

Eljes rauschus preelsch barroschanas waijaga wiffu
pirms sadausihß, faberst jeb samalt smalkus un tad
warr uhdeni iskausetus lohpeem ar dsehreenu pa-
sneegt. Fabrikds arri pahrdohd samaltus rauschus,
kurrus tad par rauschu milteem nosauz un kas us
birkawu isnahß 50 fap. dahrgafi.

No eesabluma waijaga aifweenu ar masumu ee-
sahß lohpus barroht un tad ifdeenas padruskai wai-
rak doht, kamehr pee ta nolista swarra teel; par
prohwî: tad no eesabluma $\frac{1}{4}$ mahrz. eesahzi, tad
pehz 8 deenahm jau warri 2 mahrz. lohpeem pa-
sneegt. Scho darra tadeht, lai lohpi labbaki ar scho
fweeschu barribu aprohdahß. Tad wehl peeminnam,
la pee rauschu barroschanas harrotajus pee tihribas
japeeturra, jo libds dsehreenu ilgi traufds turra jeb
kad arri traufi neteel pareiji tihribti, winni peesahßst
un dsehreens fassahßst un fasmohl, un tad lohpi to
wairs nefserr. Tadeht darri ta: walkards to dseh-
reenu fataifi un ohtra deenâ jau to wiffu isbarro
ta, la walkarâ attal tihri no jauna warr dsehreenu
fataifiht. — Berrejam, la tee, kas muhsu mahzibu
paklausihß, nepeewilsees wis. R. Th.

Humorista aibildinafchanahs.

II.

Dascheem laudim mannas winareisejas isplahpa-
schanas nepatihß un tee grassahß par tahm pamelle-
tees. Schee til par sewi effoht parunnajuschees un
es til to pa auschu gallam dsirdejis, laishoht pa-
faule schâ un ta isgrohsidams un iswihsedams.

Schee nebuht ne-effoht fullu zeenitaji ne weenadâ
ne ohtradâ wihse, bet kas schohs aisteeloht, tur schee
finnoht, kas darrams. (Lailam taf nebuhs rohkas
jamasga.) No scheem ihseem wahrdeem jaw rehsams,
la teem wihreem taisniba un man zits neatleel la
til ween — greisiba. Bet kad winni tahdi laudis
naw, tad tee buhs zitti bijuschi. Tadeht es teem
gribbu apleezinaht, par kahdeem es tohs tureschu
un lai tad tee paschi sinna, pee kahdeem laudim tee
peederr. Schi irr humorista leeziba: Klausatees juhs
nesuffati wihri, woi weenadâ woi ohtradâ wihse!
Es juhs tureschn par prahâ-lauidim, kamehr
juhs pee teefahm nefreenat deht ta, la wehl ne-effat
suffati; es juhs tureschu par gohda-lauidim,
kamehr juhs sewi gohda-kauschu kahrtâ turesfetees;
es juhs tureschu par meerigeem laudim, ka-
mehr zits prett zittu nedumpofetees; es juhs ture-
schu par lungu-lauidim, kamehr ween lungi buhs,
kas pahj jums walda; tureschu juhs par turri-
geem laudim, kamehr juhs nebuhsfeet konkursi frit-
tuschi un par tillumigeem laudim, kamehr juhs
labbus tillumus zeeniseet; es juhs tureschu par
taifnigeem laudim, kamehr juhs greisu par
taifnu neteepat un par tizzigeem laudim, ka-
mehr juhs tizzigi wiffu peepildat; es juhs ture-
schu par ammata laudim, ja jums to masal la
dewini irr, un par badda laudim, ja jums de-
wini ammati irr; pehdigi es juhs tureschu par
semmes laudim, kamehr juhs neaisklibstak pa
gaisu. Es nu gon buhschu schai garrâ kauschu stai-
tischanâ juhs wairak ne la weenreis eeskaitijis un
tas wiffabi jums patils, jo juhs tad tilfeet par
wairak usfattiti ne la teescham effeet, bet juhsu no-
dohschanas zaur tam warr pawairotees; ja tas jums
reehj, tad leelat sew israkstitees us brijw-lauidim,
bet kad juhs brijwi newarrat tilt, tad par to es ne-
esmu wainigs. Un nu falkait, woi jums wehl kas
sahp? Ak juhs humora-nabbadstini! Bet es juhs
turredams par manneem laudim, kamehr mehs ne-
effam schkirti laudis, gribbu juhs darriht bagga-
tus. Es jums nowehleju wiffu mihlestibu, ne to
plahpigu, bet to darbigu un pee mihlestibas labklah-
schanu, un pee labklahschanas preezigu firde, un pee
preezigas firde, — ja, kad jums ihsten preeziga firde,
tad es Latweeschu humora tehms, lo es Mahjas
weefa lappâs dsemdejis, jums atstahju wiffas man-
nas taggadejas un nahloscha humora-mantas.
Ar pilnigu falibdsinaschanahs lai nu schis raksts irr
apsehgelehts! Bet nedohmajeet juhs til schihß man-
nas mantas nemt un manni paschu jeb tohs man-
nejus neewahß un nezeenahß. Wai! tad jums tah-
deem mantineekeem! — Turpretti, kad juhs schihß
mantas nehmuschi tahß nei us plaukta nei zittur
saputteht un isnihß liffet, bet tahß weenumehr teem
mainitajeem us augloschanu dohseet, tad tahß buhs
juhsu firdei la spirdsinadams uhdens malks, juhsu
galwai la weens teizams glihtums un Latweeschu

garram weena jauna un jauka flawa. Us to lai tas labs humors juhs walda, wünsch lai juhs spiridina, wünsch lai juhs meerina.

Bitschs.

Kreewu meera-teefneffis.

II.

Weena deenestmeita sawu gaspaschu apfuhdseja, fa schi meitai lohni ne-ismakfa, fo tai parrada.

Gaspascha. Es newarru wis atgahdinatees, fa tewim wehl fo buhtu parrada. Es arween riftigi sawa laika makfaju.

Weita. Tatjana, ta ohtra meita, bij klast, tad juhs fazzijat, fa mannim wehl weenu lohnes dattu parrada effat.

Gaspascha. Warr buht. Tas mannim prahda wairs nau.

Meera-t. Tad juhs meitas pagehreschanu atsthat par pilnu?

Gaspascha. Par tahdu neeku naw wehrte runnabt. Es makfaschu!

Meera-t. Nu tad makfajat!

Gaspascha. Bif tad naudas pagehri?

Weita. 18 rub. 61 kop.

Gasp. Nu labbi! Ar Deewu teefnescha lungs!

Meera-t. Nenenmat par taunu, Sums tuhlt jamakfa.

Gasp. Mannim naudas nau klast.

Weita. Ne, zeenigs teefnescha lungs, to luhdsami nekaujaf wis, fa winna uf mahju eet. Tad nelo nedabbuschu. Bif reis mannim ta nauda jau apfoblita tiftufi un tomehr ne grassi ne-esmu dabbujufi!

Meera-t. Gan sawu naudu dabbufi. Un juhs zeenigmachte, wai te ar wahrda parastischanu apstiprinafeet, fa deenestmeitai wehl schodeen to naudu makfaset?

Gasp. Es wehletohs, fa winna wehl weenu nedetu gaiditu. Tas nu gan sinnams neeks ween irr, bet mans muischas waldditeeks mannim naudu wehl nau stellejis.

Weita. Es newarru gaidiht.

Gasp. Tit weenu nedetu ween.

Weita. Nweenu azzumirkli ilgal' wairs newarru gaidiht. Mannim truhlt tahs deenischfigas maifes.

Meera-t. Kad ta leeta ta irr, tad Sums tuhlt jamakfa.

Gasp. Mannim nau ne grascha.

Meera-t. Nu tad dohdat kahdas no juhsu leetahm khlam.

Gasp. Mannim nau nefas, fo es warretu doht khlam.

Meera-t. Bet tai meitai ir deenischfigas maifes truhlt.

Gasp. Lai winna pee mannim ehd.

Weita. Ne pirmo reis juhs ta runnajaf. Arri weschereinei juhs effat fazzijufchi, lai nahloht pee

Sums ehstu. Un kad winna nahja, tad ne maltite to apfweizinaja, bet khlfscha ar krukli.

Meera-t. Es Sums, zeenigmachte, to padohmu dohmu, fa tai meitai to parradu tuhlt lihdsinajat.

Gasp. Es to teefham nespehju.

Meera-t. Dohdat sawu keshas pullsteni khlam.

Gasp. Sawu keshas pullsteni? Ne muhscham!

Ra to no mannim warrat pagehret? To nedarischi.

Meera-t. Es Sums luhdsu, jeb tai meitai wehl schodeen to naudu ismakfah jeb sawu pullsteni khlam doht.

Gasp. (panemm pullsteni is keshas un fa-ihgufi to mett uf teefasgaldu). Te nauda! (gribb aiseet.)

Meera-t. (tai brehz no pakkafas). Effat til labbi un peeleeat wehl protokollim sawu wahrdu!

Gasp. Pehz kam? Mannim wakkas nau te ilgi gaidiht.

Meera-t. Pee scha darba peeteef ar azzumirkli. (Gaspascha panemm itt nikni to spalwu, raksta sawu wahrdu un aiseet.)

Weita. Bateizu no wiffas firds, zeenigs teefnescha lungs!

Deleezees fewi no sweschineeka peewiltees.

Starp labbeem zilwekem atrohdahs blehschi, krahpneeki, laupitaji un rasbaineeki; daschs swesch zilwels pee pirmas fatifchanas til labs preefsch azzim tew rahdabs, fa dohma tahdu to beswainigako un labbalo effam; fateelabs ar tewi pee krohga, wedd tur eelfcha un zeena tewi ar tahdu glahst allus jeb brandwihna, woi arri us zetta ar tewi fatildamees, iswell no asotas puddeli un sneeds tew to usteildams no ta baudiht, bet — nesinni wis, kahdas dohmas tam daschu reift galwa, lai gan preefsch azzim til labs un mihligs rahdabs.

Sche tew, mihlais lassitajs, stahstischu weenu tahdu behdigu notilkumu, kahdi augti no tam nahf, kad no swescha zilwela rohkas fo pretti nemm un bruhke, kurru pats tai 28ta Septemeri f. g. esmu peedsihwojis.

No Ribgas us mahju brauzoht man bija tai nakti no 27ta us 28ta September tai ta fauktâ Raggan krohga pee Engelhard postes par nakti jaguft. Ohtra rihta uszeldamees dsirdeju kahdu sweschu zilweku runnajam, kas istrubzees stahstija, fa M. krohga krohdsineeks, krohdsineeje un deenest meita effoht ahrprahda palikufchi; wiss krohgs effoht islaupihst, flappeem durwis atplehstas, puddeles faststas, lohgi isdausiti un wiss pehz muhschiga pohsta isfattotees. Pullstens rahdija 7to stundu no rihta uu es usnehmu sawu zekku; bija jabrauz tam M. krogam garram un apnehmohs arri tamdeht to pohstu redseht. Gegahjis redseju, fa pats krohdsineeks pussplik ar gluschi fastu gihmi, straipeledams pa krohgu staigaja, pats eelfsch fewis aplamas wallodas runnadam; deenestmeita staigaja ahra pa gahwi ar

waffejeem matteem un kailahm lahjahm weena patte ta no wiffas pafaulas atstahda; frohdsineeze, kas laitam drufku flaidraka bijuse, bij pee tuwejeem naburgeem pehz palihga gabjuse; diwi mafi behrnini raubaja no saweem wezzakeem atstahdi, weens eelfch gultas un ohtrs frohdsineela tehnam flehpi, kurfch to nelaimi dsirbedams te bija atsteidsees. — Wiffas tas pohsts, kahds te bija redsams, nau aprastams.

Nu fahku frohdsineela tehnam prassihdt, ta schi tahda nelaima zehlfusees, us to tas man nu fahla stahstihdt ta: Tai 27ta Septemeri waffara effohdt eenahzis frohgä weens bairdains Kreews un luhdsis, woi newarroht nalksmahju dabbuht. Kad frohdsineeks to brihwibu wehlejis, tad gabjis pee bufetes weenu schnabbi dsert; eelfch wiffa ta laika israhbijees ta gohdigs un arri mihligs zilwels. Pehdigi, kad wiffas bijis fluffu un zetta taifitaji, kurri tai frohgä semneeku istaba gullejuschi, jau aismigguschij bihuschi, tad tas minnechts iswilzis puddeli no asotes un zee-najis ar to frohdsineeku, frohdsineezi un wianu deenest-meitu, kurri arri nelo taunu nedohmadami no ta bruhlejuschij. Bijuse jau pufsnakts pahrgabhuse, kad schee trihs schnabba bauditaji ahrprahda paliffuschij, ta ta wairs nau sinnajuschij, to darra. Par to starpu nu bijis swescham Kreewam laiks nemt un laupihdt, to til grihb. Atplehhs flappus, isnehmis naudu un drehbes un aigabhjis ar tahm prohjam, ta ta neweens nesinn, kur palizjis.

Tadeht, mihtais lassitajs, fargees tu arri, ta tewi kahds blehdis ar sawu mihlstu mehli nepeewiff un eelfch tahdu muhschigu pohstu ne-eegrubsch un peeminni tohs wahrdu: „neleezes sewi no sweschineela peewiltees.“

Fr. Horst.

Garri matti, ihfs padohms.

Isgabhuschä waffara fahdu deen' jaunfundsinsch ar garreem mohdes matteem, braufdams juhrmallu apflattihdt, ee-ect, frohgä, kur tam pahrliekam patihkams mohdes-allus, to par bairisch-allu fauz, gad-dahs preefschä. Dserr wihrs ta ammatneeks un tad brauz sawu zekku tablak. Bet warr buht fahdu wersti braufuscham, tam flahpst attal un nesinnadams, woi tahdu allu wehl kur atraddihds preefschä, tas greeesch aplahrt un brauz us to paschu frohgu atpakkat. Par ohtrreis to allu fuhzohdt, tam mohdes walloda arr fahp galwä, prohti ohtru, kas ta pehz mohdes naw istaifijees, apfmeet; tadeht atwaddidamees un wahgös fehbdamees, us frohdsineeku falka: „Woi tas juhfu sunnu-puifis, kas tur pee bufetes?“ un atbildi nenogaididams, laisch prohjam, preezadamees, ta tam isdeweess plikki doht, bes pretti-plikkes. Bet tas preeks tam nepastahweja ilgi. Frohdsineeks to bij pasinnis un pehz mas deenahm jaunsklungs dabbuja no ta schahdu grahmatu: „Kad juhs tai un tai deenä no manna frohga aishraufdami waizajat, woi tas effohdt mans sunnu-puifis, kas ais bufetes fehshohdt?

— tad tadeht, ta ahtri aishrauzat, atbildi jums paliffu parrada. Bet to nu taggad jums peefuhdidams, falku: tas irr gan mans sunnu-puifis, kas neween prostus lohpu-sunnaus, bet arri tahdu puhdeli, kahds juhs bijat, kad waizaga, ar pahtagu no mahjas aishraida. Beidsohdt jums dohdu to padohmu, sawus mattus zitteem kfristigeem libhsiga ihfumä apzirpt, — warr buht, ta tad gudraku padohmu mantoseet.“

Te nu bij atbilde, kas tam bij janemm pretti, lai gan smekleja ta ta schihdam juhku-gatta.

Kad tew mehle neef zittu apfmeet, tad labbat mehle eefohd un zeet fluffu. —ng.

Wiffsees.

47ta Ari, 372tra lappu puffe, ohtra fleija, 16ta un 18ta rinda no appalshas flaitohdt, drieku-falizzejs diffi malbijees; jo tur newaizaga wis stahweht „Bez-Nudriht fainneekam,“ bet Bez-Nudriht fainneekam.“ Tapat arri ne „Labbu Muhrneek fainneekam,“ bet „Lubbu Muhrneek fainneekam.“

Fr. Mbrg.

Rassitaji teel luhgti, us preefschu mahju, zilwelu un t. pr. wahr-dus flaidri usrastihdt, jo tahdus wahrbus newarr wis usminneht, tad tee itt flaidri naw usfihmet. Redattehrs.

Sw. Jahna basnijä:

Kristiti:

August Eduard Lafsmann. Katharine Elisabeth Balzer. Gertrud Magdalene Reckstin. Fedor Friedrich Dreschmann. Marri Kurwih. Anna Marie Kristoph. Johanu Ottomar Dambe. Marie Hedwig Elisabeth Dannemann.

Uffantti pahri:

Jahn Gust, barba wihrs ar Greetu Dilbe, pehz tehwa wahrda Mufka. Dawid Kinne, uf biketi atlaisis salbats ar Mariu Annu Ellin. Atefanber Dawid Gagnus, muhrneeta sellis ar Annu Margarethu Kalnia. Nikel Dsols, isdeenejis salbats ar Dorotheu Plawneet.

Aismigguschij un glabbati:

Jahna lappes: Peter Imus, 3 mehn. w. Madame Charlotte Elisabeth Schmidt, pehz tehwa wahrda Kröger, 33 gadd. w. Karl Petrowitsch, kurneeks, 59 gadd. w. Jahna basn. lapp. Ah-gelskalanä: Johann Anders (Adamowitsch), fullainis, 52 gadd. w. Johann Christian Harmsen, dischlera meisters, 66 gadd. w. Nikel Krawinsky, 4 nebd. w. Marie Hedwig Elisabeth Dannemann, 3 1/2 beenas w. Friederike Sophie Bergmann, pehz tehwa w. Rahs, atraitne, 86 gadd. w. Jahna basn. lapp. Lohrakalanä: Katharina Wasil, 10 mehn. w. Iba Nadari, jumprawa, 25 gadd. w. Karl Heinrich Kroll, 1 1/2 gadd. w. Juliane Dorothea Ulman, dsimmuse kraufe, messera atraitne, 49 gadd. w.

Rihgä, 14ta Dezember 1867.

Atnahlfuse grahmatu preefsch Wilhelm Altberg.

Andeles-sinnas.

Rihgä, 14ta Dezember. Laiks peelaiberees un lehs. Sneegs nah.

Linnu tirgus. Par tahm daschadahm frohna sortehm mafaja 38 libhs 50 rub., par bralku — libhs — rub. par birlawu. Pohlu un Kreewu laanepes mafaja 40 rub. par birlawu. Linnufelklus par muzzu 8 rub. 50 kap.

Sihla andele. Puhrs kweeschu mafaja 5 rub. libhs 5 rub. 50 kap., puhrs rubju 3 rub. 75 kap., puhrs meeschu 2 rub. 50 libhs 75 kap., puhrs ausu 1 rub. 50 kap. Puhrs kweeschu miltu 6 rub. libhs 6 rub. 50 kap., rubju miltu 3 rub. 50 libhs 80 kap. Pohs sweesta 4 rub. 50 libhs 75 kap. Muzza fahls 7 rub. libhs 6 rub. 50 kap. Silkes lasdu muzzä 13 rub. 50 kap., eglu muzzä 13 rub.

Raudas tirgus. Walts banla biketes 78 rub. Wibs, usfalkamas Ahlu-grahmatas 100 rubl., neusfalkamas 82 rubl., Rihgas Ahlu-grahmatas 82 1/2 rub., Kursemes usfalkamas Ahlu-grahmatas 97 1/2 rub., 5 procentu usdewu biketes no pirmas leeneschanas 118 rub., no ohtras leeneschanas 112 rub. un Rihgas-Dinaburgas dsel-fu-zella atzijas 109 rub.

Atbildedams redattehrs A. Leitan.

No zensures atwehlehts.

Rihgä, 14. Dezember 1867.

